

Slovanské hymny. V založbi Šimačka v Pragi je izšla že v 12 tisočih zbirka himen desetih slovanskih rodov: ruska »Bože carja hrani«, maloruska »Šče ne vmerla Ukrajina«, polske »Bože coš Polskę«, »Z dymem pożarów« in »Jeszcze Polska nie zginęła«, češka »Kde domov můj«, slovenska »Naprej, zastava Slave«, slovaška »Hej, Slováci«, hrvaška »Liepa naša domovina«, srbska in črnogorska »Onamo, onamo! za brda ona«, bolgarska »Šumi Marica«, lužicko-srbske »Hišče Serbstwo njezhubjene«, »Rjana Lužica« in »Naše Serbstwo z procha stawa«. Napevi so le enoglasni, besedila so vsa v prvotnem narečju s paralelnim češkim prevodom.

Zbirka ta — cena ji je le 20 vin. — ima namen, širiti kar največ znanje vseh slovanskih takozvanih himen med ljudstvom.

—oc—

Upodabljajoča umetnost.

Repičev Prešeren. V oknu Schwentnerjeve knjigarne je bil razstavljen minolega meseca doprsni kip pesnika Prešerna iz mavca. Kip, ki je last »Matice Slovenske«, je ulit v naravni velikosti po osnutku, ki ga je naredil naš akad. kipar Jos. Repič. Prešeren je upodobljen popolnoma realistično — morebiti preveč realistično — brez najmanjše idealizacije.

Ob tej priliki se nam vsiljuje misel, da bo vendar enkrat potreba ustanoviti in določiti neko »pravo« podobo Prešernovo. Zakaj, to vendar ne gre, da bi nam vsak kipar in vsak slikar ali risar upodabljal drugačnega Prešerna, in da bi imeli potemtakem toliko Prešernov, kolikor je kiparjev in slikarjev. Najnaravneje utegne biti, če se ravna po naši umetniki po najstarejši oljnati ipodobi Prešernovi, ki jo je bil naslikal Kurz von Goldenstein.

Dve novi sliki Jamovi. Preteklega meseca je bil razstavil naš slikar g. M. Jama, v oknu Kleinove prodajalnice dve svoji najnovejši sliki. Ena je predstavljala v molitev vtopljene kmete na polju v večerni svetlobi. Druga pa so bile žanjice pri delu. Pozno poletje . . . solnčna luč . . . V teh dveh slikah je izrazil Jama toliko individualnega temperamenta in toliko poezije, kolikor je le tistemu mogoče, kdor opazuje naravo ne samo z očmi, ampak z vso dušo in ljubeznijo . . . Tudi v tehničnem oziru pričata sliki, kako hitro Jama napreduje; zato pričakujemo od njega še veliko dovršenih reči, ki bodo ne samo njemu, ampak vsemu narodu našemu na čast.

Rihard Jakopič.

Med revijami.

»Naša Doba« je ena najuglednejših čeških revij. Ureja jo že VII. leto po vsej Evropi znani češki filozof, dr. Masaryk, vseučiliški profesor v Pragi. »Naša Doba« se peča po programu z znanostjo, umetnostjo in socialnim življenjem ter je objavila dosedaj iz teh strok že celo vrsto temeljitih člankov, študij in essayjev, ki so jih spisali najuglednejši učenjaki in publicisti češki. Ta mesečnik ima svojo politično, narodnogospodarsko, finančno,

socialno in šolsko rubriko. V teh rubrikah se razpravljajo sama aktualna vprašanja, ki se tičejo Čehov samih, drugih Slovanov naše države ali inozemstva. V oddelku: »Uvahy a kritiky« poroča list o najnovejših knjigah iz vseh evropskih literatur. Rubrika »Zpravy« (poročila) pa prinaša notice kakor naš letošnji »listek«. Najvažnejši pa so v »Naši Dobi« uvodni članki. Skoz ves letošnji tečaj se vleče dosedaj že razprava o Mickiewiczu. Zanimiv je bil članek »Moderni filozof«, ki govori o angleškem pisatelju Emersonu in njegovih znamenitih essayih. O sedaj aktualnem kitajskem vprašanju piše v 3. zvezku Přemysl Hajek. V judovskem ritualnem praznovanju pa razpravlja menda urednik sam. Letošnjim zvezkom prilaga uredništvo tudi temeljito pisano zgodovino francoske književnosti, tako da bodo imeli naročniki na koncu leta lepo knjigo o francoski literaturi.

Omeniti moramo tudi, da je založnik »Naše Dobe«, Jan Laichter izdal že lepo vrsto modernih, aktualnih poučnih knjig iz raznih panog človeškega znanja. Take knjige so: Janetova »Zgodovina politične znanosti«, Masarykov »Havliček«, Tylorov »Uvod v študij človeka in civilizacije«, Bücherjev »Začetek narodnega gospodarstva«, Quickov »Pedagoški reformatorji«, Keimov »Rim in krščanstvo«, Masarykovo »Socialno vprašanje«, Humovo »Raziskavanje o temeljih npravnosti in o razumu človečjem«, Falkenbergova »Zgodovina novovečne filozofije« ter Giddingsova »Načela sociologije«. Tako znamenita dela je mogla na svetlo spraviti samo češka marljivost in jeklena volja. Tako skrbje Čehi za razširjanje duševnega obzorja sredi svojega naroda — in mi Slovenci? —

Mrtvi filologiji bomo morali dati slovó pa se začeti pečati z živimi znanostmi (z zgodovino, bio- in sociologijo!) Našemu narodu morejo koristiti le take knjige in taki spisi, ki mu razširjajo duševno obzorje in ga učé samostojno in svobodno misliti! Tudi mi se moramo pečati s kulturnimi vprašanji, ki pretresajo in zanimajo ves svet.

Slovanský přehled, ročník II. číslo 9. Najvažnejši je v tej številki članek urednika Adolfa Černega »K otázce shody rusko-polské« (K vprašanju sprave rusko-poljske). V njem se zrcalijo Slovanskega pregleda plemeniti nazori o npravnosti, o celém slovanstvu in človeštvu; to je stališče čiste človeške pravičnosti, ki ga je zavzel znameniti ruski pravnik, učenjak Boris Čičerin v svoji brošuri »Poljskij i jevrejskij voprosy.« Domoljubje je dvojno — piše Čičerin. — Eno se trudi, dvigniti družbo na višjo stopnjo umstvenega in npravnega razvoja, kakršna je sploh dosegljiva sočasnemu človeštvu . . . Drugo domoljubje pa je vse prevzeto od uklonljivosti napram vnani sili; vse njegove teženje meri na pokoritev cele okolice, na zatiranje vsega samostalnega gibanja in hoče položiti na vse enak jarem, ki se zdi izraz narodnega duha.« V zmislu prvega, pravega rodoljubja kliče plemeniti Rus svojim rojakom: »Bratom Poljakom, ki so padli pod našimi udarci, dajmo roko ne s pokorjavanjem, ampak z ljubeznijo. Potem med našimi zapadnimi soplemeniki in nami ne bo več stalo poljsko vprašanje kakor grozen zid. Za nas ne tiči vprašanje v tem, kaj imamo od drugih zahtevati, marveč v tem, kar smo dolžni zanje storiti.« Radosten sprejema te misli ruskega pravnika urednik Černý za svoje ter pozdravlja njih najvažnejše glasnike ruske zadnjega desetletja: Solovjeva, apostolskega Tolstega in Čičerina.

Fr. J.